Cultura i Espectacles

Entrevista Sigrid Nunez La novel·lista nord-americana presenta 'L'amic', en què ofe

"Una cosa no necessita ser real per ser veritat"

Lluís Llort
BARCELONA

Sigrid Nunez, de mare alemanya i pare panameny, va néixer a Nova York el 1951. Presenta la seva setena novel·la –entre d'altres gèneres amb què es relaciona amb comoditat–, *L'amic*, publicada per Navona i Anagrama (amb traducció catalana de Ferran Ràfols i castellana de Mercedes Cebrián). Amb aquesta obra va guanyar el National Book Award i el New York Public Library Best Book Award. La protagonista és una escriptora que es fa càrrec de l'Apollo, el gos que tenia un professor i amic seu que s'ha suïcidat. Nunez, amb una narrativa ben trenada, reflexiona sobre la pèrdua, el dolor, l'amistat i les relacions entre animals i humans, ofereix desenes de referents (literaris, cinematogràfics, artístics, musicals...) i una visió crítica del món de la literatura, en general recolzada en les paraules d'altres autors.

La primera pregunta gairebé és obligada: ha tingut mai un gos?
Durant la meva infància no vaig tenir gos, perquè on vivíem no estava permès. Però quan vaig tenir uns vint anys, durant una època, vaig tenir un gos que era mig gran danès, mig pastor alemany. Vaig escollir el gran danès com a gos per a la meva novel·la, primer de tot perquè m'encanta aquesta raça, però també perquè volia que el gos que acaba adoptant la narradora després del suïcidi del seu amic fos una gran responsabilitat, per a ella.

D'on neix el fons de la trama?
En els últims anys abans de començar a escriure *L'amic* vaig descobrir que unes quantes persones que jo coneixia havien estat obsessionades amb el suïcidi. No fins al punt que estiguessin planificant fer-ho, però semblava que sempre ho tenien present. Una d'aquestes persones, per desgràcia, ho va fer... Això va ser un fil molt important. Un altre era la meva feina com a professora-escriptora i la idea de ser mentor literari. I sempre em va interessar la companyia humà-animal. Vaig trobar una manera d'explorar tots aquests temes en una sola novel·la.

L'amor que la protagonista sent pel gos, per l'Apollo, i totes les complicacions derivades, és una sublimació de l'amor que ella va sentir per l'escriptor... Estem condemnats a estimar, encara que ens faci mal?
Espero que tots estiguem condemnats a estimar! L'expressió no podia ser més encertada. És millor haver estimat i perdut l'amor, que no pas haver estimat per sempre. I també diuen que l'amor profund ens porta al dol. La narradora no va ser capaç de salvar el seu amic humà, però està decidida a honorar-lo salvant el seu gos, tan estimat. El seu amor i la cura que té pel gos, per tant, es converteixen en una extensió de l'amor que va sentir per l'amic. I la seva amistat amb Apollo acaba sent un gran consol.

No afecta la lectura, però suposo que al text hi ha alguns elements autobiogràfics...
L'amic és el que jo diria una obra híbrida. És una novel·la, una obra de ficció, que casualment inclou diversos elements autobiogràfics. El lector no necessita saber quines parts del llibre són ficció i quines són reals, però sempre ha de ser conscient que una cosa no necessita ser real per ser veritat. Mai he escrit res que no inclogui alguna part de la meva història personal; per altra banda, no he escrit mai una autobiografia, i segurament no ho faré mai. Em vaig convertir en novel·lista perquè volia utilitzar la meva imaginació, no perquè volgués escriure sobre coses que m'havien passat realment. Però qui em llegeixi podrà saber molt sobre mi, sobre com soc.

Aporta moltes i valuoses opinions sobre el "fet literari", amb un punt de vista crític...
És que molts escriptors ho són, de crítics! Almenys als Estats Units. Al meu llibre, les coses més crítiques que dic sobre el món literari són, de fet, cites d'altres escriptors. John Updike, per exemple, que deia que una bona persona no seria mai escriptor. O Joan Didion, que creia que escriure era bàsicament "un acte agressiu, fins i tot hostil". Hi aboco moltes observacions d'aquesta mena.

Es publica massa potser? Tothom vol escriure, les editorials ja no filtren com ho feien i, a més, sempre hi ha el recurs de l'autoedició o de penjar l'obra directament a Amazon. El problema és que el nombre de lectors no creix proporcionalment.
És cert que, actualment, es publiquen massa llibres, i que la majoria no arriben al gran públic. Tot i això, no estic d'acord amb els que diuen: "Si tothom és escriptor, ningú és escriptor." Crec que hauríem d'acceptar que hi ha textos molt bons que es mereixen la nostra atenció i acabaran perduts en l'enorme mar de publicacions. Per altra banda, no és dolent que hi hagi moltes més oportunitats que les que hi havia abans perquè la gent pugui compartir la seva obra. Qui pot dir quines

L'APUNT

Mirar-se el melic des de la llunyania

Lluís Llort

No és el primer cop, ni serà l'últim, en què critico l'autoficció mal executada partint de la lloança d'un llibre que aplica de manera efectiva això de parlar d'un mateix. *L'amic*, de Sigrid Nunez, aparentment té molt d'autobiogràfic, però no importa, no afecta la lectura de manera negativa, perquè l'autora és prou hàbil i té prou eines i les sap fer servir amb talent per parlar-nos de molts temes existencials i culturals i enriquir-nos o, com a mínim, entretenir-nos. El que veritablement ens afecta són les reflexions estimulants que hi aboca i com flueix la seva narrativa, no si li ha passat a ella o s'ho ha inventat. Pot estar bé mirar-se el propi melic, però quan se sap explicar com si es contemplés des de l'edifici del davant. Quan se sap escriure.

David de Montserrat i Juli Gutiérrez Deulofeu, els autors del llibre, a l'Espai 22 de Girona ■ X.C.

David de Montserrat i Juli Gutiérrez, net d'Alexandre Deulofeu, publiquen la biografia d'aquest científic únic

L'home que va historiar el futur

Xavier Castillón
GIRONA

L'escriptor David de Montserrat i Nonó (Girona, 1972) i Juli Gutiérrez Deulofeu (Figueres, 1964), net i estudiós des de fa trenta anys de la figura d'Alexandre Deulofeu, han escrit a quatre mans *L'home que no llegia diaris* (Columna), la primera biografia d'aquest "farmacèutic de professió però filòsof de la història per devoció" que va ser l'autor d'una teoria apassionant: la matemàtica de la història. Observant la regularitat dels processos socials i els cicles històrics, Deulofeu (l'Armentera, 1903 - Figueres, 1978) va predir, entre molts altres esdeveniments dels segles XX i XXI, que l'Estat espanyol desapareixerà l'any 2029.

David de Montserrat, coautor de la novel·la *Lliures o morts* (2012), va ser coproductor i creador del documental *Alexandre Deulofeu, l'historiador del futur*, emès per TV3, del qual va ser assessor i protagonista Juli Gutiérrez Deulofeu. Ell viu al mas Deulofeu d'Ordis i ha publicat diversos llibres per divulgar el llegat del seu avi, que no era cap visionari, sinó un científic que volia evitar que la humanitat repetís els seus errors, que no són pocs. Amb el material reunit per a aquell documental, De Montserrat i Gutiérrez es van plantejar el projecte d'escriure plegats una biografia de Deulofeu, a partir de fonts tan fiables com els seus propis escrits personals, especialment la seva correspondència.

En vida, la teoria de Deulofeu no va tenir gens d'èxit, entre altres coses pel buit que li fa fer la premsa del règim com a personatge d'antecedents republicans i separatistes. En part, per això no llegia diaris. Entre la intel·lectualitat, la seva obra va tenir admiradors com ara Dalí i Francesc Pujols, però també crítics acèrrims com ara Jaume Vicens Vives i Josep Pla.

'L'home que no llegia els diaris' s'ha construït a partir de cartes i altres escrits de Deulofeu

El 1934, Deulofeu ja va apuntar la desfeta de Iugoslàvia "en dues o tres repúbliques completament independents o bé confederades", i el 1941, quan els nazis semblaven imparables, va assegurar que Hitler perdria la guerra. El 1951 va vaticinar que, al voltant de l'any 2000, l'URSS es desintegraria en multitud d'estats. "Em sap greu que no arribés a veure la caiguda del mur de Berlín i tot el va passar després", diu el seu net, graduat en història. Per a ell i David de Montserrat, el seu biografiat no és cap Nostradamus del segle XX, sinó que el seu perfil té més a veure amb el d'un analista de *big data*. La seva és una història apassionant, que es llegeix com una novel·la amb un Quixot lúcid i incomprès. ■

reix una crítica del món literari

Sigrid Nunez va néixer a Nova York el 1951, de mare alemanya i pare d'origen xinès nascut a Panamà ■ MARÍA ETRUNGER / NAVONA

obres perduraran? Estic convençuda que alguns dels llibres actuals amb més èxit no ho faran, almenys si la història de la literatura ens pot servir de guia.

Canviant de tema, el professor hipersexualitzat que sedueix alumnes és un clixé molt vist. Funciona igual si és una dona?
El tipus de comportament de depredador sexual del qual estem parlant és, naturalment, molt més comú entre homes que entre dones. Però també he conegut moltes dones molt seductores i d'una certa edat que veien els homes joves com a presa. En la nostra cultura, però, no veiem amb els mateixos ulls aquesta mena de comportament per part d'una dona que per part d'un home. Això és perquè la nostra cultura sempre ha estat patriarcal,

> El novel·lista i narrador John Updike, per exemple, deia que una bona persona no seria mai escriptor...

i per tant, estem més preocupats per com els homes fan servir el seu poder per dominar o explotar les dones que amb les moltes maneres conegudes amb què les dones utilitzen el sexe per manipular els homes.

A l'obra exposa moltes opinions que impulsen una enriquidora reflexió, també sentimental.
Volia estar tan oberta com fos possible per veure les coses des d'un punt de vista matisat. Per exemple, la narradora és molt crítica –i amb raó– respecte a alguns aspectes del mentor, però això no li impedeix recordar què estimava d'ell. No li interessa negar els seus sentiments per ell, ni per veure's a ella mateixa, retrospectivament, com a víctima de la seva *masculinitat tòxica*. La seva amistat era difícil, però també era molt important i valuosa, i mai es va penedir d'haver-la tingut. Tenia molts defectes, era el típic faldiller que aprofitava els privilegis de la seva època, però també oferia molt més que això. I aquesta complicada relació és el que jo volia explorar. ■